

רמת הבחינה : גמר
מועד הבחינה : חורף תש"ף, 2020
היקף הבחינה : 1 יח"ל
מספר השאלון : 993121

תיכונות
ככה עולים כיתה בחיים

הבנה, לשון ומשמעות המילים הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה :

פרק ראשון : הבנה והבעה = 24 נקודות
פרק שני : אוצר מילים ומשמעים ושם המספר = 52 נקודות
פרק שלישי : תחביר ומערכת הפועל = 24 נקודות
סה"כ : = 100 נקודות

ג. הוראות מיוחדות: כתבו את התשובות בגוף הבחינה במקומות המיועדים לכך.
כתבו בכתב ברור, ציינו סימני פיסוק. קראו את התשובות ותקנו את הדרוש תיקון.

ד. מלאו את הפרטים הבאים :

פרטי הנבחן:	פרטי מרכז ההשכלה:										
מספר הנבחן ברשימה: _____	שם המוסד: _____										
שם משפחה + פרטי: _____	שם היישוב: _____										
ת.ז. <table border="1"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table>											שם מרכז הבחינה: _____

שם המעריך: _____
ציון הבחינה: _____

בהצלחה!

בלי חרטות: למה אנחנו מעדיפים להיכשל, אבל לא להתחרט

איזה רגש חוקרים יותר באקדמיה – אהבה או חרטה? על מה אנשים התחרטו יותר לפני המוות – על דברים שעשו או על דברים שלא עשו?

מאת צאלה קוטלר הדרי

1. חרטה היא רגש שלילי, הנובע מההבדל בין מה שקיבלנו לבין מה שיכולנו לקבל, אילו היינו בוחרים לפעול אחרת. פרופסור יוסי יסעור, מרצה לתורת ההחלטות ולמנהל עסקים, טוען: "באקדמיה חרטה היא הרגש הכי נחקר אחרי אהבה". יסעור חושב, שרגש החרטה מעסיק ומעניין מאוד את החוקרים בנושא של קבלת החלטות: "חרטה היא 'השחקן המרכזי', היא רגש שלילי מאוד חזק, שמשפיע עלינו יותר מהרגש השלילי של הפסד". יסעור מדגיש, כי חרטה היא לא רק תוצאה של הפסד: "מחקרים מראים, שגם אדם שזכה בהימור בקזינו יכול להתחרט על כך שלא שם יותר כסף על המספר שזכה".

2. דוגמה מעניינת לניצול רגש החרטה למטרת קידום מכירות היא שיטת הלוטו ההולנדי. לפי שיטה זו, מגרילים אזור מיקוד, וכל מי שקנה כרטיס וחי באזור הזה - זוכה בפרס גדול. זה עובד על רגש החרטה: אם אני גר באזור מיקוד שזכה, אתחרט שלא קניתי כרטיס לוטו. אדם יעדיף להתחרט על כך שהפסיד כסף בקניית הכרטיס שלא זכה, מאשר להתחרט על כך שיכול היה לזכות.

3. מחקרים מראים, כי רגש החרטה משמעותי יותר בקבלת החלטות אקטיביות (פעילות) מאשר בקבלת החלטות פסיביות (סבילות). החלטה אקטיבית היא החלטה על ביצוע פעולה או בחירה בפעולה. החלטה פסיבית היא החלטה להימנע מהחלטה, ולהמשיך במצב הקיים. יסעור מדגים: "כשאנחנו רעבים בעיר זרה, למשל, הסיבה שנלך למקדונלד'ס היא, ששם הסיכוי שנתחרט נמוך לעומת ההחלטה ללכת למסעדה לא מוכרת, מפני ששם האוכל אולי לא יהיה טעים. הכאב הנובע מארוחה לא טובה, יהיה גבוה יותר מאשר ההנאה מארוחה טובה".

4. רגש החרטה נחקר גם בתחום הרפואה והפסיכולוגיה. מחקרים גילו, כי עוצמת החרטה על מה שלא עשינו תהיה גדולה יותר מעוצמת החרטה על מה שכן עשינו. ד"ר אורנה ראובן, פסיכולוגית קלינית, מחזקת תגלית זאת: "כשמטופלים מדברים איתי בקליניקה על חרטה, הם בדרך כלל ידברו על דברים שהם לא עשו. הם יסתכלו אחורה ויגידו 'חבל שלא התגרשתי, למה חיכיתי עשר שנים עד שהעזתי' או 'חבל שלא למדתי משהו שבאמת מעניין אותי ועוד'".

5. אחות סיעודית באוסטרליה, שטיפלה בחולים סופניים, כתבה ספר בעקבות השיחות עם המטופלים שלה על החרטות הגדולות של חייהם. היא גילתה, שאנשים לפני מותם, מתחרטים על הדברים שלא עשו בזמן חייהם, וכן, שרובם מתחרטים על אותם הדברים. לפי הספר, חמש החרטות הנפוצות ביותר בקרב אנשים הנוטים למות הן: הלוואי שהיה לי האומץ להיות נאמן לעצמי ולא לציפיות של אחרים ממני. הלוואי שלא הייתי עובד כל כך קשה, ומבלה יותר זמן עם המשפחה. הלוואי שהיה לי האומץ לבטא את הרגשות שלי. הלוואי שהייתי שומר יותר על קשרים עם חברים. הלוואי שהייתי נותן לעצמי להיות מאושר יותר.

6. פרופ' יורם יובל, פסיכיאטר וחוקר מות, מציג את החרטות מהספר ומציע לראות בהן רמזים לדרך חיים אחרת, עם פחות חרטות בסוף הדרך. אני תומכת בהצעתו של יובל, וחושבת שצריך לשנות את דרך החיים שלנו כדי לזכות בחיים עם כמה שפחות חרטות.

7. ד"ר חיים שפירא, מתמטיקאי ומרצה מבוקש בתחום קבלת החלטות, מציג את הגישה לחרטות של הסופר הרוסי המפורסם, לב ניקוליביץ' טולסטוי. טולסטוי טען, כי הביטוי הידוע, "החוכמה מגיעה עם השנים", לא נכון! לדעתו, עם השנים לא מגיעה שום חוכמה, אלא חרטות. כדי להפחית את מספר החרטות, טולסטוי הציע לחשוב על כל פגישה עם אדם, כאילו שזו הפגישה האחרונה שלכם איתו, כי אתם לא באמת יודעים מתי זו הפעם האחרונה, ולא תרצו להתחרט על הדבר האחרון שאמרתם או עשיתם לו. אם תחשבו כך, כנראה שלא תעשו דברים שהייתם מתחרטים עליהם. רוב הסיכויים שתעשו רק דברים טובים, כמו לתקן צעצוע לילד ולהזמין את ההורים שלכם לארוחת ערב. טולסטוי אומר לך: "קח את המוות כמדריך לחיים עם מינימום חרטות, ותראה איזה יופי זה עובד לך".

מעובד על פי "גלובס", מהדורה מקוונת

8 באוקטובר 2019

פרק ראשון - הבנה (24 נקודות – לכל שאלה 6 נקודות)

יש לענות על שתי שאלות מתוך השאלות 1-3 :

1. בפסקה 4 כתוב: "ד"ר אורנה ראובן, פסיכולוגית קלינית, מחזקת תגלית זאת...". (6 נק')

הסבירו איזו תגלית היא מחזקת? ציינו דוגמה אחת מפסקאות 4-5, שמחזקת תגלית זאת.

2. בפסקה 3 כתוב: "רגש החרטה משמעותי יותר בקבלת החלטות אקטיביות (פעילות) (6 נק')

מאשר בקבלת החלטות פסיביות (סבילות)".

למה הכוונה בהחלטה אקטיבית ובהחלטה פסיבית? תנו דוגמה לכל סוג של החלטה

לפי פסקות 2-3.

1. _____

2. _____

3. א. לפי פסקה 7, כיצד מציע הסופר טולסטוי לחיות? מדוע? (3 נק')

ב. לפי פסקה 5, מהם שני הדברים שגילתה האחות הסיעודית? (3 נק')

יש לענות על שתי השאלות הבאות:

4. תחום החיים בו עוסק הטקסט הוא (הקיפו את התשובה הנכונה): (6 נק')

היסטוריה, פוליטיקה, אקולוגיה, פסיכולוגיה

5. מהי עמדת הכותבת בטקסט? (6 נק')

פרק שני - אוצר מילים ומשמעים ושם המספר (52 נקודות)

יש לענות על כל השאלות בפרק זה (שאלות: 6 - 15)

6. משמעות הצירוף "אנשים הנוטים למות" בפסקה 5 היא (סמנו את הנכון): (3 נק')

א. אנשים נדיבים

ב. אנשים עם בעיות בנטייה המינית

ג. אנשים גוססים

7. משמעות המילה "מחזקת" בפסקה 4 היא (סמנו את הנכון): (3 נק')

א. מתנגדת

ב. תומכת

ג. מסרבת

8. משמעות המילה "לבטא" בפסקה 5 היא (סמנו את הנכון): (3 נק')

א. לוותר

ב. לבדוק

ג. להביע

9. בפסקה 2 כתובה המילה "ניצול". במילון מוסברת המילה "ניצול" כך:
(לפי מילון "רב מילים" /יעקב שוויקה)

א. שימוש במשהו כדי להפיק ממנו רווח או תועלת. שימוש יעיל ומירבי במשהו.
ב. עושק, קיפוח, פגיעה בזולת או שימוש באדם אחר לצורך השגת מטרה מסוימת מבלי לתת לו תמורה מתאימה.

א. איזו מן ההגדרות של המלה "ניצול" במילון מתאימה למשמעות המילה בטקסט?
(העתיקו את ההגדרה המתאימה). (3 נק')

ב. כתבו שני משפטים שלכם, ולא מתוך הטקסט, וכתבו בהם את המילה "ניצול".
(ניתן להשתמש גם כפועל בכל זמן וגוף: מנצל, מנצלת, מנצלים, מנצלות וכו').
ציינו ליד כל משפט את מספר הפירוש במילון.

1. _____

2. _____

א. החלטה פסיבית ב. לבטא את הרגשות ג. קבלת החלטות

השלימו את המילים במשפטים הבאים:

1. הרבה גברים לא רוצים _____ שלהם בגלל סטריאוטיפים על גבריות.
2. כל מי שלומד שיווק ופרסום, לומד גם על תהליך _____.
3. חולה לב, שלא מפסיק לעשן למרות הסיכון לחייו, עשה _____.

11. לשון ציורית – מטאפורה

בפסקה 1 כתוב, שבנושא של קבלת החלטות: "חרטה היא 'השחקן המרכזי'..."

הסבירו מדוע הצירוף "השחקן המרכזי" הוא מטאפורה (לפי פסקה זו).

א. החליפו את המילה המודגשת במילה שמשמעותה **דומה** :

"... רגש החרטה **משמעותי** יותר בקבלת החלטות אקטיביות..." (פסקה 3)

סמנו את התשובה הנכונה :

1. קטן

2. לא חשוב

3. חשוב

ב. החליפו את המילה המודגשת במילה שמשמעותה **מנוגדת** :

"... כדי **להפחית** את מספר החרטות..." (פסקה 7).

סמנו את התשובה הנכונה :

1. לצמצם

2. להגדיל

3. להגביל

13. שדה סמנטי

במאמר מופיעות המילים הבאות: **חרטה**, **רגש**, **החלטה**, **בחירה**

מילים אלה שייכות לשדה הסמנטי הבא: (סמנו)

אקולוגיה פסיכולוגיה טכנולוגיה

14. א. סמנו את המילים שדרך התצורה שלהם היא "הלחם בסיסים": (4 נק')

דָּרָךְ, קוֹלְנוֹעַ, חֵלוֹם, מְדַחֵן, רְמִזּוֹר, מְאַפְיָה, מְגַדְלוֹר

ב. מיינו את השמות הבאים לפי דרכי התצורה בטבלה: (8 נק')

חֵיט, עֵיתוֹנָאִי, אֲדָמֶת, מִזְרֵק, טְכָנָאִי, צֶלֶם, שְׁעָלֶת, מְבַעַר

קטל	קטלת	מקטל	סיומת אי/
מקצועות	מחלות	מכשירים	בעלי מקצוע

15. שם המספר

כתבו את הספרות במשפטים הבאים במילים: (8 נק')

1. הוא נפטר ב-4 באוגוסט. _____

2. לפי המחקר, 3% מהמטופלים לא התחרטו על שום דבר בחייהם. _____

3. במחקר השתתפו 2,346 חולים סופניים. _____

4. יש 5 חרטות נפוצות בקרב אנשים שנוטים למות. _____

פרק שלישי - תחביר ומערכת הפועל (24 נקודות, לכל שאלה 6 נקודות)

פרק זה כולל שמונה שאלות:

ארבע שאלות (16 – 19) מתחום התחביר.

ארבע שאלות (20 – 23) מתחום הפועל.

ענו על ארבע שאלות. תוכלו לבחור מתחום התחביר או מתחום הפועל או משניהם, כרצונכם.

תחביר

16. השיטה עובדת על רגש החרטה.

א. זהו את סוגו של המשפט (סמנו את הנכון): (3 נק')

פשוט מאוחה (מחובר) מורכב

ב. ציינו את הנושא ואת הנשוא _____ (3 נק')

17. טולסטוי חושב על המוות כמדריך לחיים, למרות שיש אנשים שלא מסכימים איתו.

א. זהו את סוגו של המשפט (סמנו את הנכון): (3 נק')

פשוט מאוחה (מחובר) מורכב

ב. אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית. אם הוא מחובר תחמו את איבריו. (3 נק')

18. אם אני גר באזור המיקוד הנכון, אתחרט שלא קניתי כרטיס לוטו.

א. זהו את סוגו של המשפט (סמנו את הנכון): (3 נק')
פשוט מאוחה (מחובר) מורכב

ב. סמנו במשפט שני משלימי שם. (3 נק')

19. אחות סיעודית באוסטרליה כתבה ספר מעניין, אחרי שטיפלה בחולים סופניים.

א. זהו את סוגו של המשפט (סמנו את הנכון): (3 נק')
פשוט מאוחה (מחובר) מורכב

ב. אם המשפט מחובר, תחמו את האיברים. אם הוא מורכב, תחמו את הפסוקית. (3 נק')

מערכת הפועל

20. א. כתבו את השורש של כל שם פעולה. (3 נק')

ב. כתבו פועל בנטייה מאותו השורש (לפי בחירתכם) (3 נק')

שם הפעולה	השורש	פועל בנטייה
דוגמה : התרגשות	ר.ג.ש	התרגשתי
החלטה	_____	_____
ניצול	_____	_____
בחירה	_____	_____

(6 נק')

21. כתבו בטבלה את הבניין ואת הגוף של הפעלים הבאים:

הגוף	הבניין	הפועל
_____	_____	מְדַגֵּשׁ
_____	_____	מְתַחַרְטֵים
_____	_____	טִיפְלָה

(6 נק')

22. השלימו את החסר, הקפידו על צורת הגוף הנכונה:

- הִסְבִּירוּ _____ : צורת העתיד
- מִפְחִיתִים _____ : צורת העבר
- גִּילָה _____ : צורת ההווה
- תִּרְצִי _____ : צורת ההווה
- גֹּרְמִים _____ : צורת העתיד
- הִשְׁפִּיעָה _____ : צורת שם הפועל

23. "רגש החרטה נִחְקָר גם בתחום הרפואה והפסיכולוגיה..." (פסקה 4)

בפועל "נִחְקָר" ציינו-

(2 נק') _____ הבניין

(2 נק') _____ השורש

(2 נק') משמעות הבניין היא: (הקיפו במעגל את התשובה הנכונה)

פעולה שחוזרת על עצמה פעולה רגילה פעולה סבילה

בהצלחה!

